

Geloof en twijfel

Preek over:

Prediker 1: 2 – 9 en 2: 17 – 20

Marcus 9 : 14 -18, 23 en 24

Paaskerk Baarn, 1 juli 2012

Ds. T. de Kok

Je hebt er nooit rekening mee gehouden, het paste ook niet bij je karakter.

Je bent positief ingesteld.

En zo heb je je keus gemaakt voor het geloof in een God, die liefdevol is.

Die het beste met je voor heeft, die jouw leven leidt, die jou op handen draagt.

Dat beleef je misschien al sinds je jeugd jaren en dat beleef je zondags in de kerk.

Een God die je in zijn hoede neemt, veiligheid en uitzicht biedt.

Maar toen ging er iets mis.

De aanleiding kan voor ieder mens verschillend zijn. Dat hangt van de omstandigheden af.

“Is het wel waar? Klopt het geloof wel op het beeld van de bijbel, op het moderne wereldbeeld, op steeds verdergaande ontwikkelingen?”

Vragen stapelen zich op en de twijfel wint terrein.

Je zoekt een uitweg.

Naar de dominee? Nee, die hoeft het nou juist niet te weten.

Langzaam afhaken? Beetje bij beetje?

Wanneer je geloofsvertrouwen afbrokkelt levert dat een gevoel van verlatenheid op.

God is in je leven gaan zwijgen. En zelf praat je er niet over. Wat niet weet, niet deert.

Toen ik zo'n vijftig jaar geleden kerkelijk examen deed werd mij gevraagd of ik wel eens last had van geloofstwijfel. Die vraag liet me schrikken, want in een flits herinnerde ik me dat ik op de catechisatie eens de vraag stelde of twijfelen was toegestaan en dat de dominee zei:

“Nee, dan trek je Gods liefde in twijfel en dat is zonde”.

Punt uit, volgende vraag.

Ik hield me dus tijdens het examen groot, bang afgewezen te worden en antwoordde diplomatiek: “Heel soms een beetje”. Met die reactie waren de examinatoren tevreden gesteld.

Maar, wat ervan als je serieus bent gaan twijfelen?

Je wilt het niet, maar het gebeurt toch en je wordt steeds kritischer.

Je merkt dat het ondermijnend werkt, maar hoe houd je het tegen?

Je ziet verschillende reacties ontstaan. Mensen die geschokt terug willen naar vroeger toen alles nog zeker en vast was. Toen in de kerk je geloof alleen maar bevestigd werd.

Soms voelen ouderen zich in de steek gelaten door de nieuwe theologie. Verlangen ze naar Johan de Heer en het zuchtend harmonium. Zingen om je twijfel te overstemmen.

Zo'n houding is begrijpelijk en heeft ook voor even z'n charme.

Maar met heimwee raak je alleen steeds verder achterop

Twijfel is van alle eeuwen.

De bijbel vertelt al vanaf de eerste bladzijde over twijfel: van Eva in het paradijs, de Prediker, van Jezus aan het kruis en van Thomas, de discipel die twijfelde aan de opstanding.

En de vader met zijn zieke zoon, waarover Marcus vertelt, die twijfelt aan zijn eigen geloof.

“Of ik iets kan doen?” vraagt Jezus, “alles is mogelijk voor wie gelooft”.

Meteen ziet de vader de bal voor het open doel liggen. Alles mogelijk? Mijn zoon weer gezond?

“Ik geloof”roept hij, maar tegelijk schrikt hij van zichzelf. Wat zeg ik?

Twijfel overvalt hem en voorzichtig vraagt hij: “help mij in mijn ongelooft”.

Is het misschien zo dat geloof niet zonder twijfel kan? Dat ze bij elkaar horen?

Als voorbeeld denk ik aan mijn broer, die in Australië woont en bij ons op vakantie was.

Elke avond belde hij naar zijn vrouw die thuis was gebleven en elk gesprek eindigde met de vraag:”Ida, hou je nog van me?”

Ik vroeg hem of hij twijfelde aan haar liefde. “Ja” zei hij, “ik weet dat het niet eerlijk is, we zijn samen gelukkig, maar ze is zo ver weg; ik zie haar niet en waar is zij mee bezig?”

Zó beleven veel mensen het vandaag ook. Jezus is onzichtbaar geworden. Geen tastbaar bewijs. Alles alleen van horen zeggen, uit een kerk van minstens 2000 jaar oud.

God is zo ver... waar is Hij mee bezig? Hoort en ziet Hij me wel?

Daarom alle reden om door te gaan met twijfelen?

Is dat erg? Ja, dat is erg.

Door te twijfelen maak je jezelf kwetsbaar. Twijfelen is riskant. Het is dwalen in een doolhof.

Het kan je angstig maken, want je voelt de grond onder je voeten wegzakken.

Het beneemt je de vreugde, je vertrouwen, je uitzicht.

Twijfel is als zwavelzuur op ijzer; het tast het metaal aan tot er niets van over blijft.

Huub Oosterhuis vertolkt onze gevoelens met dit lied:

Mijn dagen zijn door twijfel overmand

Ik ben gevangen in mijn onvermogen

Hebt gij mijn naam geschreven in uw hand?

Zult gij mij bergen in uw mededogen?

Mag ik nog levend wonen in uw land?

Mag ik u eenmaal zien met nieuwe ogen?

Geloof en twijfel. Hoe gaan we ermee om?

Ik wil proberen u en mezelf een pad te wijzen

Allereerst, laten we er niet krampachtig mee omgaan. Twijfelaars hebben behoefte aan een rustig gesprek, angst voor besmetting, voor overdracht, is niet relevant.

In de tweede plaats: we hebben het niet van een vreemde. Jezus twijfelde sterk aan Gods nabijheid. Een bizarre doodsangstige twijfel.

Als derde: er is geen geloof zonder twijfel; zoals elke medaille een achterkant heeft en elk voordeel z'n nadeel. We kunnen de twijfel onderdrukken op de toppen van ons geloof, maar we houden het niet vol.

Ten slotte: bij het leven hoort ook aanvaarden. Toen onze zoon plotseling overleed kwam ik in opstand. God was oneindig ver weg. Maar opstand bracht ons niet ons kind terug en u uw man, uw vrouw, uw ouders of vrienden niet. We kunnen niet anders dan aanvaarden.

Vragen als: waarom is er de dood, waar komt het kwaad vandaan, God is toch liefde, moeten we openlaten en oefenen in aanvaarding. Dat kan alleen in geloof en vertrouwen op de God die liefde is.

Geloof en twijfel wisselen elkaar af en ze houden ons een leven lang bezig.

En toch...zal de twijfel het verliezen. Dát wetend voelen we ons opgelucht. Het leven kan doorgaan. Als straks de vakantie aanbreekt kunnen we genieten van de natuur. Van de bloemen die niet spinnen of twijfelen, maar die reageren op de zon en zich koesteren in het licht. Laat dat licht in ons hart, in ons leven zijn.

Licht van boven, van binnen, van eeuwigheid.

Laat dat licht in de ziel van ons allen zijn.

Illumina